

Az Európai Unió egyik tagállamában székhellyel rendelkező gazdasági társaság magyarországi gépjármű adásvételi ügyleteinek megítélése a hitel és pénzkölcsönnyújtás, valamint a pénzügyi lízing szempontjából

I. TÉNYÁLLÁS

A Társaság a székhelye szerinti államban pénzügyi szolgáltatás nyújtására vonatkozó engedéllyel nem rendelkezik. A Társaság Magyarország területén szándékozik határon átnyúló szolgáltatás keretében gépjárműre vonatkozó adásvételi, haszonkölcsön szerződéseket kötni visszavásárlási jog és kizárólagosság kikötésével.

A szerződéses konstrukció alapján a Társaság, mint vevő használt személyautókat kíván vásárolni természetes-, illetve jogi személyektől, mint eladóktól (**Eladó**) a gépjármű piaci értékének megfelelő, azaz értékarányos vagy attól eltérő vételáron. A Társaság az adásvételi szerződés megkötésével egyidejűleg a megvásárolt gépjárművet az Eladó részére határozatlan időtartamra haszonkölcsönbe adja. A fenti jogügyletek bejegyzésre kerülnek a személygépjármű nyilvántartásba és így a gépjármű tulajdonosa a Társaság, míg üzembentartója az Eladó lesz.

A fenti két jogügyleten túl, de azokkal egyidejűleg a Társaság és az Eladó a megvásárolt gépjármű vonatkozásában az Eladó javára határozatlan időtartamra visszavásárlási jogot kötnek ki, ahol a visszavásárlási vételár megegyezik a személygépjármű tárgyában létrejött adásvételi szerződésben foglalt vételárral. A visszavásárlási jogon túl a Társaság szavatolja az Eladó részére, hogy a gépjárművet harmadik személy részére nem adja el, illetve azt nem terheli meg („kizárólagosság”). A felek megállapodása alapján az Eladó a visszavásárlási jog, valamint a kizárólagosság jogának biztosítása ellenértékéért havi díjat köteles fizetni a Társaság részére.

Amennyiben az Eladó a visszavásárlási jog, valamint a kizárólagosság biztosítása jogának esedékes díjfizetésével tizenöt napot meghaladó késedelembe esik, úgy mind a visszavásárlási jog és a kizárólagosság, mind a haszonkölcsön szerződés az esedékességet követő 15. napon megszűnik. Az Eladó a visszavásárlási jogot a haszonkölcsön szerződés fennállta alatt azzal a feltétellel jogosult bármikor gyakorolni, hogy a Társasággal szemben a visszavásárlási jog és a kizárólagosságért fizetendő havi díjból eredő tartozása nem áll fenn.

II. JOGKÉRDÉSEK

II.1. Az első jogkérdés arra irányul, hogy a tényállásban leírt tevékenység esetlegesen a Hpt. 3. § (1) bekezdés b) pontja szerinti hitel és pénzkölcsön nyújtása pénzügyi szolgáltatásnak minősülhet-e.

II.2. A második jogkérdésben az állásfoglalást kérő annak megítélését kéri, hogy a szerződéses konstrukció megfelelhet-e a Hpt. 3. § (1) bekezdés c) pontjában szereplő pénzügyi lízing szolgáltatásnak.

III. AZ MNB ÁLLÁSPONTJA

Előjáróban megjegyzendő, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) értelmezése nem tartozik az MNB feladat- és hatáskörébe, az a polgári ügyekben eljáró bíróság hatáskörét érinti, ugyanakkor jelen állásfoglalás kialakítása szempontjából szükségszerű, hogy a

vélemény érintőlegesen kitérjen egyes polgári jogi rendelkezésekre, mert enélkül a tényállásban leírt összetett konstrukció nem minősíthető. Mindez azonban nem jelenti azt, hogy jelen állásfoglalás tartalmára egy bíróság előtti eljárásban hivatkozni lehetne.

III.1. A konstrukció megítélése a hitel- és pénzkölcsönnyújtási tevékenység szempontjából

A Hpt. 3. § (1) bekezdés b) pontjában szereplő „hitel és pénzkölcsön nyújtása” pénzügyi szolgáltatási tevékenységet a Hpt. 6. § (1) bekezdés 40. pontja határozza meg.

„40. *hitel és pénzkölcsön nyújtása:*

a) *hitelnyújtás:* a hitelező és az adós között írásban létesített hitelszerződés alapján meghatározott hitelkeret rendelkezésre tartása az adós részére, jutalék ellenében és a hitelező kötelezettségvállalása meghatározott szerződési feltételek megléte esetén a kölcsönszerződés megkötésére vagy egyéb hitelművelet végzésére,

b) *pénzkölcsönnyújtás:*

ba) a hitelező és az adós között létesített hitel- vagy kölcsönszerződés alapján a pénzüsszeg rendelkezésre bocsátása, amelyet az adós a szerződésben megállapított időpontban - kamat ellenében vagy anélkül - köteles visszafizetni, (...)”

Az MNB álláspontja szerint a jogi minősítésnél azt az előzetes kérdést kell vizsgálni, hogy mi az ügylet gazdasági célja. Egy gépjármű adásvételi szerződésnek önmagában elsődlegesen az a célja, hogy az eladó a gépjárművet értékesítse, így annak ellenértékéért meghatározott pénzüsszeget kapjon, míg a vevő szándéka a gépjármű tulajdonának megszerzésére irányul, hogy aztán a tulajdon részjogosítványai (birtoklás, használat/hasznok szedésének joga, rendelkezési jog) megillessék őt.

Ugyanakkor jelen esetben az adásvételt követően létrejön a felek között egy haszonkölcsön jogviszony, melynek során a gépjármű visszakerül az eredeti Eladó birtokába és használatába, ezen felül továbbá az Eladó részére a vevő Társaság biztosítja a visszavásárlási jogot, s formailag ennek ellenértékét fizeti meg havi díjként az Eladó, mivel a gépjármű használatáért a haszonkölcsön ingyenessége miatt nem fizethet más módon.

Mindezekből az tűnik ki, hogy e konkrét esetben az Eladó célja elsődlegesen nem az, hogy a gépjárművet elidegenítse, hanem hogy egy meghatározott pénzüsszeghez jusson, s lehetőleg - hosszabb távon - a gépjármű tulajdonát is megtartsa, a folyamatosan fennálló használat mellett. Ezzel párhuzamosan a vevő Társaság fő célja nem a gépjármű feletti tulajdonjog megszerzése, hanem annak biztosítása, hogy az Eladó egy meghatározott pénzüsszeghez jusson, vagyis a Társaság finanszírozza az Eladót, természetesen nem szívességi alapon, hanem üzleti jelleggel, díj ellenében.

A fentiekből következően a tényállásban leírt konstrukció egy atipikus hitel- és kölcsönszerződéshez hasonlít, amelyben a hitelügylet, ill. kölcsönügylet egyes elemei egyaránt megjelennek, így a Társaság (hitelező) egyszeri, meghatározott pénzüsszeget bocsát az Eladó (adós) rendelkezésére határozatlan időre, s a pénz használatáért az Eladó havi díjat (kamatot) fizet, a tőke törlesztése pedig egyösszegben, az Eladó döntése szerinti időpontban történik meg.

Az MNB álláspontja szerint a fentiekből következően a konstrukcióban a fő szolgáltatás tárgya nem a gépjármű, hanem a Társaság által nyújtott pénzüsszeg, ennek a követelésnek a biztosítékaul szolgál a gépjármű feletti tulajdonjog megszerzése a Társaság számára, vagyis a gépjármű az Eladó részére átadott pénzüsszeg visszafizetésének a fedezetét jelenti. Ehhez kapcsolódóan megjegyzendő - bár ismételten hangsúlyozandó, hogy a Ptk. értelmezése nem tartozik az MNB feladatkörébe - hogy fogyasztónak minősülő Eladó esetén az ügylet a Ptk. 6:99. §-ába ütközhet, így a tulajdonjog átruházása eleve érvénytelen lehet.

„6:99. § [Fiduciárius hitelbiztosítékok semmissége]

Semmis az a kikötés, amelyben **fogyasztó** követelés biztosítása céljából **tulajdonjog**, más jog vagy követelés **átruházására** vagy vételi jog alapítására **vállal kötelezettséget**.”

Mindezek alapján a szerződéses konstrukció - mind tartalmi elemeit, mind az ügyletek gazdasági célját figyelembe véve - megvalósíthatja a hitel és pénzkölcsön nyújtása pénzügyi szolgáltatási tevékenységet, amely tevékenység üzletszerűen a Hpt. 3. § (3) bekezdéséből következően kizárólag az MNB engedélyével, pénzügyi intézményi formában végezhető.

III.2. A konstrukció minősítése a pénzügyi lízing tevékenység szempontjából

A III.1. pontban leírtakat is figyelembe véve az MNB álláspontja szerint az Eladó elsődleges célja az ügylettel hozzájutni egy meghatározott pénzösszeghez, mert egyébként racionális indokokkal nehezen magyarázható, hogy egy adott személy miért értékesíti saját tulajdonában álló vagyontárgyát, amelyet változatlanul használni, birtokolni kíván, továbbra is viseli annak terheit, s végső soron ismételten tulajdont kíván azon szerezni, miközben a tulajdonszerzés lehetőségéért még díjat is fizet a vevő Társaságnak, és a visszavásárlási vételár sem kedvezőbb számára az adásvételi szerződésben kikötött eredeti vételárnál. A másik oldalról megközelítve valószínűsíthetően sem az Eladó, sem a Társaság nem kötne a gépjárműre pusztán egy adásvételi szerződést, ha az nem járna együtt a haszonkölcsön szerződés megkötésével és a visszavásárlási jog - külön megállapodásban történő - kikötésével.

Mindezek alapján e három ügyletből álló szerződéses struktúra a pénzügyi lízing tevékenységgel is hasonlóságot mutat.

A Hpt. 3. § (1) bekezdés c) pontjában megjelölt pénzügyi lízing fogalmát a Hpt. 6. § (1) bekezdés 89. pontja határozza meg.

„89. pénzügyi lízing: az a tevékenység, amelynek során a lízingbeadó a tulajdonában lévő ingatlant vagy ingó dolgot, illetve vagyoni értékű jogot a lízingbevevő határozott idejű használatába adja oly módon, hogy a használatba adással a lízingbevevő

a) viseli a kárveszély átszállásából származó kockázatot,

b) a hasznok szedésére jogosulttá válik,

c) viseli a közvetlen terheket (ideértve a fenntartási és amortizációs költségeket is),

d) jogosultságot szerez arra, hogy a szerződésben kikötött időtartam lejártával a lízingdíj teljes tőketörlesztő és kamattörlesztő részének, valamint a szerződésben kikötött maradványérték megfizetésével a dolgon ő vagy az általa megjelölt személy tulajdonjogot szerezzen. Ha a lízingbevevő nem él e jogával, a lízing tárgya visszakerül a lízingbeadó birtokába. A felek a szerződésben kötik ki a lízingdíj tőkerészét - amely a lízingbe adott vagyontárgy, vagyoni értékű jog szerződés szerinti árával azonos -, valamint kamatrészét és a törlesztésének ütemezését.”

A kérelemben felvázolt tényállás szerint a Társaság a gépjárművet az Eladó használatába adja határozatlan időre oly módon, hogy a gépjármű üzemben tartója az Eladó marad. Bár a tényállás nem tér ki külön a pénzügyi lízing egyes elemeinek való megfelelésre (vagy annak hiányára), az üzemben tartói minőségből következik, hogy az Eladó viseli a kárveszélyt, továbbá felelős az üzemben tartót terhelő kötelezettségek teljesítéséért, azaz viseli a gépjármű fenntartásának terheit. Így különösen a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény 4. § (1) bekezdése szerinti kötelező gépjármű felelősségbiztosítás-kötési kötelezettsége van, valamint a gépjárműadóról szóló 1991. évi LXXXII. törvény 2. § (1) bekezdése alapján köteles a gépjárműadót megfizetni (amennyiben az év első napján üzemben tartóként az Eladó szerepel a nyilvántartásban). Mindezek alapján a pénzügyi lízing fogalmi elemei közül az a) és c) pontban foglaltak megvalósulnak.

Ugyanakkor a hasznok szedésére - amennyiben a felek a haszonkölcsön szerződésben eltérően nem rendelkeznek - a Társaság, mint tulajdonos jogosult, a Ptk. 6:358. § (5) bekezdéséből következően, így a pénzügyi lízing fentebb idézett b) pont szerinti definíciós eleme nem áll fenn.

„6:358. § (...) (5) A dolog haszna a kölcsönadót illeti.”

Ami a pénzügyi lízing fogalommeghatározás d) pontját illeti, bár a Társaság tevékenysége részben megfeleltethető a törvényi tényállás egyes elemeinek - hiszen az Eladó számára biztosított tulajdonszerzési jogosultság fennáll, továbbá az Eladó által fizetendő havidíj tekinthető lízingdíjnak, míg a visszafizetendő „vételár” maradványértéknek - a konstrukció határozatlan időtartama miatt a d) pontban foglalt feltételek nem teljesülnek maradéktalanul.

A fentiekből következően a Társaság tevékenysége nem minősül a Hpt. szerinti pénzügyi lízing tevékenységnek.

Megjegyzendő a fentiekkel összefüggésben, hogy minden esetben az érintett Társaság felelőssége olyan szerződéses konstrukció létrehozása, amelynek célja nem a pénzügyi lízing, vagy a hitel és pénzkölcsönnyújtás részeinek formailag más szerződéstípusba való beemelése, vagy ezen, egyébként engedélyköteles tevékenységek Hpt.-ben szabályozott egyes részelemeinek formális kiiktatásával a jogszabály szándékolt megkerülése.

Összefoglalásként megállapítható, hogy az állásfoglalás kérelmben felvázolt szerződéses struktúra - bár közel áll a pénzügyi lízinghez is - egyes részelemek hiányában e tevékenységnek nem feleltethető meg. Ezzel szemben azonban az ügyleti konstrukció finanszírozási jellege fennáll, így az - a rendelkezésünkre álló információk alapján - megfeleltethető a Hpt.-ben meghatározott hitel és pénzkölcsön nyújtása pénzügyi szolgáltatási tevékenységnek. Mindebből az következik, hogy e tevékenységet a külföldi székhelyű Társaság sem határon átnyúló formában, sem egyéb módon Magyarországon nem végezheti, illetve erre ügyfeleket nem toborozhat (kivéve, amennyiben Magyarországon pénzügyi vállalkozás alapítására kér és kap engedélyt az MNB-től).

Az MNB tájékoztatja továbbá a kérelmezőt arról, hogy színlelt szerződés keretében engedélyköteles üzletszerű pénzügyi szolgáltatási tevékenység - így például a Hpt. 3. § (1) bekezdés b) pontja szerinti hitel és pénzkölcsön nyújtása tevékenység vagy a Hpt. 3. § (1) bekezdés c) pontja szerinti pénzügyi lízing tevékenység - megvalósítását, mint engedély nélkül végzett tevékenységet az MNB piacfelügyeleti eljárásban vizsgálhatja.